

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

מתוך

כרך ו', תשט"ו

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

מתשובות המזכירות המדעית

„תירס“

שאלה: מדוע משמשת המלה „תירס“, שהיא שם פרטי במקרא, לציון אחד ממיני הדגן („מייס“ בלעז)?

תשובה: אין „תירס“ אלא לשון קצרה מן „חיטי תירס“, וזה תרגום שם הדגן הזה באידיש „טערקישע ווייץ“ (חיטי טורקיה). המקור לזיהוי „תירס“ עם „טורקיה“ הוא בתרגום יונתן לבראשית י, ב: „בנוי דיפת גמר ומגוג... ותירס, ושום אפרכיותהון אפריקי וגרמניא... ותרכי“; וכן באמור ביומאי ע"א: „תירס... זו בית תרייקי“; ובירושלמי מגילה פרק א': „תירס — רבי סימון אמר פרס, ורבנן אמרי תרקא“. דוד פרישמן (בתרגום „תולדות השלמת האדם“ מאת ליפפערט, תרנ"ה, כרך ב', חלק ג', עמוד 353) כותב: „דגן הקוקוריון (החטה הטורקית)“; ולינדא (בראשית למודים, תקמ"ט, שער שביעי): „חיטי טירקיא“. ובמילון העברי — רוסי — אשכנזי של גרזובסקי-קלוזנר משנת תרע"ב כבר נמצא „תירס“, ובסוגריים „חטי-תירס“. מסתבר, שבני תקופת ההשכלה קראו לטורקיה בשם המקראי תירס, וכדאי לעיין ולמצוא דוגמאות לכך.